

Бары дойдулар пролетарийдара, холбохун!

ХАБЫАТ

№ 120 (7037).

1990 жыл. Алтынның 6 күні.
СУБУОТА

Сыаната
3 харчы

Мин тус бэйэм ити бигэртэниэлэри кытта собу-
лэспэннэи, дууһабанан ылымманнэи. Ханныгын да
инин, билигин дойдубуттут коммунистическая
общество бастаны фазата—социализм тутулабуута.
Кийи-аймах историктытар сана суолу солугур
советской дьоннор, тоһо да алдьархайдаах эригдэри
мускуурдары, марахаттары көрсүбүттэрин инин,
сырдны нэлэр кэснэлэ эрэллээх аар-тутар. Үлэ
үөрүүтүгүн дьоллонон үөрө-көтө, өрө күүрүүлээх
олугуан олозбуттара. Социалистическая идеалга
бэрэниилээх советской дьоннор аан дойду араас
дойдуларын халаабыт. Бэйэлэрин дойдularын
норуоттарын нолуһунан мунура биллибэт нурдуу
байбыт-тайбыт, аан дойду урдугун сым ахсын молу-
ауенуан дьоннор коргуян өлөр нэмнэригэр бэйа-
лэригэр өрө буолбакка, ыттарыгар кытта хас да
хостоох дьабыраастары тутарга тиннэ дьуһулэар
миллионердары, монополистары хаһан да ардуу са-
наадаахтара, ымсыырбатахтара. Ону билигин нэлэн
очоттобуута дьон тоталитарный системада ыга ыл-
ларан, ону тэнэ аан дойду олоһун билбэт-көрбөт
буолан государство, общество туһа дин-дин сир-
тибэҥэ бараллара дьин кырдыаас нолуһунан сэм-
лэхтэрин бегдарааччылары кыйан өйдөөбөһүн.
И. В. Сталин, коруотун иннигэр тоһо да маар бу-
руйдаарын инин, «бэйэтэ асепт буолан, советской
норуоттан революционной аскетизм уһун кэмтэ
(Бүтүүгүн 2-с, 3-с стр. көр).

[illegible]

Туух-ханын шинэ, парти Устаабыгар ыйылла-
ры курдук, билиги, коммунистар, билиги кэмгэ
бир сүүн абазинэспитинэн сөөд матырыйаалла-
рын дириник үөрөтү уонна ону үлэһиттэр ортоло-
ругар пропагандалааһына активнайдык кытты
буолар. Маны партинай таргеттар чычы толкуй-
данын оҕоһуллубут быһаанынан утуннаахтык ыстаа-
ларга маада дии саныабын. Билигин кэмэ, саяа-
аһарастык үлүлөр нэмгэр, кини өйдөөбөтө, муну-
рар, ханна нурдьытын, ханна сыммыатын дуолкый
быһарбати эбэтэр араастык өйдүүр-саныыр бөппү-
руона олус алдах. Ойон өйдөгүһүр үлэ наар ленин-
ни, бэснэдээн буолбакка, дискуссиялары, санаа
атастайымаларын кыагык төрүһүнэн ымытталара
буоллар үчүгэй буолуо ээ. Диспут, дискуссияны,
санаа атастайымтын агардас лекторлар, пропаган-
дистар эрэ ортолоругар буолбакка, үлэһиттар киэн

Николай Анатольевич
Захаров Москвитинский пол-
итехнической институту
бүтэргэ баран 1972 снл-
аахха 6-а снргэр авч
машиний дэбита, Биини
дойдубут холумтана Ни-
колайы истинник, эйэ-
рестин көрсүбүтэ, саха
машиний Татъяна-
лыга ыал буолбуттара.
Көрүөнн дойдугулар
Татыйа олохсуйбуттара
полкуо 1-а снл буолла.
Амгылыны сүүнэ улахан
дыни туттубуттара.
Дыо көртөннэ эмдэй-
эмдэй туорт кыыс, үс
уол оҕо улааталлар.

Захаровтар тигрэннээрэгэр ынахтар, сибиинизэлэр, дьнэ көтөрдөрө тодусууналлар. Николай диатольевич отделениенча рабочадымыр. Татьяна Ивановна — дьаһыа саа үлэбитэ. Тья сириин үлэбит маллара бүгүн итинник толору олохунан олохтоолор.

Синюшкин Николай
Анатолевич Захаров об
тунгус.

Т. Кардашевский
фото



✧ Кичи кыһамныыта—бухатыыр ✧

ОДЪУЛУУН ИЪЭР УУЛАВНА

Дюпгто, общества
кнхтн да сорууда суох
туһалаары оноро сүл-
дэаччылар урут даҕаны
бааллара, бидигин даҕаны
бааллар. Холубур, Одьу-
луун нийдиэгийн олох-
тоохторо аһыыр уунан,
сүөлү уулуур уутунан
улаханньык эрэйдэммиттэ-
ра. Ол иһин бэрт элбэх
кэпсэтин, туруорсуу бую-
лара, Ааспыт сылта Лени-
н орденн кавалера
Аполлон Николаевич Кар-
дашевский көбүлэһини-
ниг бөлүөлөк арбаа өртү-
гөр Таатта ураҕин быһай,
Сыһаһа дмэн бэртээхэй
күөлү үөскэппиттэра. Ик-
үрөк сүһүбүгөр сыһар
күөлгэ быһыл саас сэттэ
дурданаан аһыма сыппыт-
тара. Хор, онук бэртээ-
хэй ууланньыбыт.

Ити үгүө саралааһыны батыһан быйыл сайын аны бөлүөлөк илин өртүгү «Вочуот Знак», орден калалар Семен Харлампьевич Матвеев илээи-саралаан. Таныр диип улахач куол үөскөтүлүп, Ити, биллэн турар, аһаһаһиэн кыра ороскуотунун оһоһулуубат үлөлөр. Куолу олохсутуу идеята олохтоох Советтарга ааспыт быйбардартан сараламмыта. Сельсоветка 2

Бардымр уокуруктан депутатка кандидатынан быыбардааччылар уолсай мунибахтарынан икки киши туруоруллубута. Ол эрэри дьон иккиннэригэр саарбахтаабыттары. Онон шофер Семен Михайлович Ноев, «бавар, туох эмэ туһалаабы оңорум» диин туран, бэйэтин кандидатуратын туруоруммута. Ону быыбардааччылар сөбүлүү астибиттэре уонна депутатка кандидатынан туруоран нэһэ соруудахтары биэрбиттэ. Ол иһигэр уу туһунан боппу-рөөс эмэс иһирбитэ.

С. М. Носа депутаты-
нан талымлаат. уонку-
рун малын аһыгар баар
алмазга ууну кайдах кү-
төрү туһунан толмуҕа
түспүтэ. Кини хаар бара-
нычын маһын көрдүн-
түн, муһастаан өнгөрү-
руутүн, алмазга ууну кү-
төрү муһастаан алма-
зын сараллабыта. Отто-
топ сайынны километр
курдук сиргэ турбаны
тартарынын, атын да
үлэһирин быһтарбыта.
Итиннэх уоскут биир-
барлааччылара субьютун-
дуктарга антииал кыт-
тыны ылыбтарга. Курун
уонча түүннэххүн Вэро
куолуттан мосуонунан уу-

ну бырахтарбытара. Ол түмүтөр 5 метр дийр-
нээх сааса күөл үөснэти-
тиннэ. Депутат бөбүтэ тэ-
рийинтэни манны үлэ
үтүө айдаан, сүдүрсэн
суох, улахан өрөскүтү
таһаарбакка ыһтылынна.
Онон 1500 айылаах, ис-
тэхтин холбоон 5000
кэригэ сүөһүлээх Дьа-
была бөһүөлэсэ икки
өргүгэр бэртэхэй күөл-
лэнэн хаалла. Итин и-
аһыыр уу бонпуруоба
бэрт сүдүргүтүк быһаа-
рыллына.

Нэгжидмэньх гундуг
кэсүллэх бонпуруош
былаарыга вэиджэ,
оройон ытытабыллаах
кэрбастаара Аполлон
Никазеинг Кардашев-
сий. Семен Харлампье-
вич Матвеев ош тэгэ
депутат Семен Ми-
хайлович Ноев үгүстүк
сүүрдүлэр-воттүяр. тү
бүгүрдүлэр, нүүлэр
үсөктүн улахан өрөсүгэ-
тэ, суох мытхыллыгын
хаачыйдылар. Оттон де-
путат С. М. Ноев бын-
бардааччылыгыгар бээр-
бит биір тылын чэс-
гэчтүк толордо. Ит-
инин Дьабылла бэйүөлэ-
тин олохтоохтору кини-
дэгэ махталлаа улахан

Е. ЛИТВИНЦЕВ
сэршн, үлэ ветерана

СУОЛГА КӨМӨ

Мин ааспыт мй бүтүүтүсүр Якутскай куораттан чырыдаас, Ыарыынах киһини дойдутугар Чөркөөккө таһаарбытым. Кэлэннэн аара айан суолугар «Москвич» автомашинам калыуһаларэ адьһанай хаалбыттарэ. Улахан эройга киирэн тахсыбытым. Ыарыынах киһилээх суолан өссө эройдэнним.

Дьолто, үтүө санаалаах дьон баар буоллуннар барыта этэнгэ заста. Ол курдук айаһаан иһэр Чылыһара олохтоого Софромуов (хомойуох иһин, дэтин билбэһини) тохтоон көмөлөстө, көлүөһө камерата биэрди. Хайдахтаах үтүө санааны! Оттон Арыйылаах бөһүөлөгүн олохтоого Афанасий Бурнашев уонна кини аргыстара камера абырахтыыр уларсыбытара. Бу эмиз дьолун холобур.

Мини суурбача сэл шофоруна үзэлзэбит ки-
тибин. Онон суолга көмө
дизин тутун бэрт үчүгэй-
дин билэбин. Массынаан
алдынан суолга толго-хата
турдакха, ээнин ийэр шо-
фердэр номодоноллөрө
олус үчүгэй буулааччы.
Мин көмүсөбит холобурум
идин кийнэхэ доор-атас
бууларын туһута.

В. АРЖАКОВ.
Черные.

Убайым кэриэһин толордум

Мин убайм Никокентий Семенович Платонов 1918 онд лавлахдаа Хадаар нэгжлэнгээр төрөөбүт. Ялалт манлаймг олодог эгэ. Адаагт Семен Гаврильевич Платонов колхознай түтүү активнай кыттыгылдаа, минн 45 саалыгтар олбүтэ.

Убаймын Диринг сэтгэ
мывлааствах оркуолатын
бүтэрин баран, Чуранчы-
таары педагогический
училищедэ нийрэн үерэм-
лнэтэ. Күнн училищедэ бнйр
бастын вынусканга этэ.
Үөрэжин бүтэрин Диринг
оскуолатыгар бастаан ма-
тематика учууталынан,
нэллн үерэх чааһын са-
биадиссэинин үдэлээби-
тэ. Очкөлорго энн итн
оскуолада үерэнэрим. Ос-
куола диренторынан Геор-
гий Павлович Харитонов
үдэлннрэ.

Инноцентийн үзэлтгэр үгүүс бичигмэйн бичрээр, кышлалар-мүйэллэрэ. Оччолорго оскорулаа мыйтыллар бизээрдэр, оёолор уус-уран самодетельностиа нэбилнэк оёолон улаханын сэргэхсигэдэрэ. Үрдүкү нмлаас үөрэ-нэччилэрэ мылларанан салдын агитатордымалларэ. Убайым оёолору кытта улаханын талсар, тэрийэр дёбурдаа, үчү-сайдн мылмыра, үкнүү-лүүрэ, гитарара, бал-эйкара сонньуура, спектакларга кышабынай оруоллары толороро. Ым-хатын этэххэ, эригчн талааннаа. Уугуталлар-быт сценаа төнтгэ оиньһор буоланнар, бийиги, оёолор, сүрэбит көтөгүллэрэ.

Күннү үтүө санаалаара, амарах дуунаалаада, көркүлүү, сытым тыллара сатаан туттара, дьонутар-сэргэлтнэр болгомтолоохтун сыһыаннаһара. Лирическэй хоһооннору бэйэтэ айан суруйара, өһнө аналлаах тэтэрээттэрэ, хоһооннорун бэйэтэтэ да сатаабатах буолуохтаах.

Инноцентий 1942 снл-
лаахха бэс мйыгар Ийэ
дойдугун көмүскүү бэр-
быта. Сорин саамай мар-
калыгар Молотовский уо-
баласка 259/135 нүмэр-
дээх байыаннай хааска
разведчиктар бөлөхтөрүн
салайаачытынан сымды-

М. ПЛАТОНОВА.
Сунтаар — Элгээйи.

арангаларын хэбэн, ордук чуолхай гуманитарнай предметтэр учууталларын, экономистары, культура улаһинтэрин, төрилтэлэр салайааччыларын нэгизини хэбэн ыытылгара наада.

Иккинчигин, билигч эдбх партиаланын кэмэ кэлбигинэн билигч Комунистическай партиабыт общество авангарднай, салайар оруолун идлэ халлар иһин охсууох тустаах. Маныаха санаа үөскүүр партиаларга, политическай суурэниэргэ, тариэтэргэ бочумнаахтык сыһыаннаһымы, сьезд ийбэтын курдук, конструктивнайдык биргэ үлэллэр иһин туруохтаахпыт. Социалистическай идея дивни буюлааччы бары демократическай нуустэри түмөн, олохтот салдарын иһин биргэ үлэллэхтээхпыт.

Элбэх партиаланыг услуушуйнгуар коммунистический партия төрдүн билигтийнэй манлайгыг сүхүх партианай тэрилтэлэр партияга суох маасс ортолугар тэригэр, түмэр, кобүлүүр, нитэр-ойдотор, үлээдэр партия оруола, авторитета урдэһинигэр, маассаны кытта кибээһе бодоргоһунугар билаарар оруулу ылыада. Онон хас үлэ коллективны ахсын партианай сабыдмал күүһүрэгитэр билигтэттэн утумнаах үлэ барара наада. Бу дымалаа партия райкома уонна партианай тэрилтэлэр секретардарын совета кэскиллээхтик, өгө корутулаахтик үлэлчиллэрэ үлээдэр, өгө саныыбын.

Үсүнүз, билиги Улуу Октябрь, коммунизм, социалдык идеяларын баһаардааччылар, советтик общество билиги ыраакан балдымнынды жигиртигэр атарда Коммунистическая партияны, ороңботон буурдааччылар үксөтилер. Кырлык, общество кризис быһытылар майгытылар ийрбигигэр Компартия салайар, сүрүнүүр партия быһытынан буурдаах. Ол гынан барап ийиэхэ баһаларын олохторун чыһинайдик олорбут, үлэээбит комму-

гистары бариларын үеэр, буруйдуур төрүт сыыша. Ким буруйдаарын арааран өйдүү сатыыр маада. Оччоо кимнээх буруйдаахтарый? Түөх-ханнык минни. Билин дойдубуттар олохтоомут хамаандалык авторитарнай-бюрократический система. Таарычмы ити система туһунан бэйэм өйдөбүлүн этэн залыым. Билигин политической лексиконга кининик туттуллар «команднай-административнай система» диир термин баар. Ким буруйдаарын, кини кууһаанын туһунан этилдер. Мин өйдөбүлүнэн ханнык бабар общество, ол иһигэр советский общество эмиа, салаалар административнай системалаах буолуохтаах. Онон критикада «команднай-административнай система» диебенке, «команднай авторитарнай-бюрократический система» диир өрдүк сөптөөх буолуо этэ. Өйдөбүлү итиник туттуун сыыша аадырыстаа критикалааһын сорох дьоннор салааланы, администратияны билиммет курдук тыллаһыыларыгар ух блэрөр. Онон ити бурутулаах дии саныыбын. Кирдьыга, салаалата, администратията түөх ханнык буруйдаахтарый? Хайдах олохуохтутуй?

Партияга, обществовдод бүрүүхээсний хамгаандайлыр авторитартай-бюрократический система үлдэнтэр, коммунистар нийццатнааларын туулан, бэйрэнэй мурдыг-сэмийа агарлаах авторитетинан саба батлан талбайнын далайан кэлбтэ общество сийдынгыг-сэмийа эмгөлөөх буюлда.

Коммунистический идеалдaгa бeрингнeэ суох эрeрeн, тус бeгe интернeэниин эрe салaйтaрaн, нaрeрaны oгoрoр eдүeэ-салaнaн CСКП кaнaтaтoр кинрoнт, пaртия, Cовeтcкaя гocудapcтвo үрлүкү салaйар oргaнизмaтaр тийeэ тaкcыбыт, coциaлиcтичecкaя oбщecтвoны салaймы ууcтyн дьылaттын дeдaлaттынaн уууннaрыбт, aлбaнa-түoкeнт, cылылaнaн эрeбeдeннeэ бaттытyн үлүмүрүн, дaхтaнa-кыpae

калган көрдөрүүгө октубут салайааччылар эминэ бу-
руйдаахтар.

Итннинг усул-убуёида билашныканы дыйгизо-
бинан билбэт, ол гыман баран социализм дылаагы-
гар захчы беринчилээх, парти Устабын, кини үр-
дүнү органиларын ытынты үөрэммит мелүүсөнүз
рядовой коммунистар, тылышычанаан аарыллар ма-
найт сүһүөх партийнай тарнаталэр общество, пар-
тия үһэниги салайар араата сыйыбыгытар, уугур-
бутугар улахан буруйдаа суох. Ол ичин да партия
XXVIII съездин резолюциятыгар «Коммунистар ба-
ныйар үгүстэрэ норуотка чыһинэйдик; сулууспа-
лаабыттара уонна сулууспалдыылар. Кинилэр Ста-
лин уонна кини хос моонньохторун буруй оҕорду-
ларын илин, харгыстаанын сыллартыгар политичес-
кий албаастарын итин эпикети сүннөттөр» диэн
сүрүлүннэ.

Партияны уолсай саба бырааан буурйдааһын чочу буурйдаахтар эппиэтинэстэрин нэмтатар дин саныбын.

Уларта тутуу нэмгэр идеологическай охсууу хаһаанттытааһар да ордун сыгыырхайда. Коммунистическай идеал дини дьаныардаахтыгы охсууууу наада буолла. Антикоммунистар коммунизм, социализм дьыалатыгар охсуу оңорорго араас кыаманы, үтү-хайраһы нөрдүү, туһана сатыылар. Дэлгэр даҕаны аатырбыт антикоммунист З. Вяземский сотору советскай бөчөккө тылбаастаан тахсыахтаах «Большой провал. Рождение и смерть коммунизма в XX веке» диин кинигэни суруйуо дуо? Манын нэмгэр коммунистическай нэһил дьыратын туруу-лаһан коммунизмин бийиһи, коммунистар, урча хас биридин партиянай тарката ытык нэһинт буолуохтаах.

И. НЕУСТРОЕВ, 1952 сылтан ССКП мүчөсү.

